

Pandemi döneminde mekân tasarımının önemi

Farklı ölçeklerdeki okul projeleri ile ulusal ve uluslararası çapta başarılarla imza atan Elips Tasarım Mimarlık Kurucusu Y. Mimar Feza Ökten Koca, eğitimin daha sağlıklı ve kaliteli olması için mekân tasarımının önemini aktardı.

Yıllardır farklı ölçeklerde eğitim yapılarına imza atan Elips Tasarım Mimarlık Kurucusu Feza Ökten Koca, mimari ve iç mimari tasarımlarını üstlendikleri okul projelerinde en önemli hedeflerinin eğitimin öğrenciler için daha sağlıklı ve kaliteli şekilde sunulabileceği mekân tasarımları yapmak olduğunu aktardı.

Özellikle ilköğretim çağındaki çocukların davranış şekillerini gözlemlediklerini ve tasarımı buna göre şekillendirdiklerini belirten Feza Ökten Koca, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise sıralarındaki öğrencilerin yaşları ile birlikte gelen davranış değişikliklerinin tasarımda belirleyici olduğunu dile getiriyor ve ekliyor: "Oldukça enerjik ve fiziksel olarak yerlerinde duramayan anaokulu ve ilkokul çağındaki çocuklar, ortaokul ve lise yıllarında ise daha sakin ama ergenlik nedeniyle gelgitlerle dolu davranış şekilleri gösteriyorlar. Biz de mekân ihtiyaçlarını ve ergonomilerini belirlerken bu davranış şekillerinden yola çıkıyoruz."

2019 yılında MEB Okulları Temiz Tuvalet Projesi adı altında okulların günümüz

şartlarına uygun hale getirilecek şekilde yenilenmesi projesinde çalıştıklarını dile getiren Feza Ökten Koca, yıllardır Nurten Öztürk'ün önderliğinde, gerek istasyonlarındaki kullanım ile gerekse tüm Türkiye'de farklı noktalarda ve okullarda hijyen ve tuvalet kullanımı konusunda verdikleri eğitimlerle yürüttükleri temiz tuvalet kampanyası ile öncü olan Opet Petrolcülük'ün üstlendiği bu sosyal sorumluluk projesinde Elips Tasarım Mimarlık olarak gururla yer aldıklarını dile getiriyor.

"Tasarım öncesi yaptığımız araştırmalar sonunda özellikle hijyen konusunun birinci önceliğimiz olmasına karar verdik, projemiz mutlaka sürdürülebilir olmalıydı. Farklı kaynaklardan edindiğimiz bilgiler sonucunda özellikle ilkokullarda bazı velilerin çocuklarının okul tuvaletlerini kullanmalarından oldukça rahatsız olduklarını gördük" diyen Feza Ökten Koca, aslında okulların en önemli noktalarından biri olan bu alanların, çocukların çok rahat kullanarak hem sağlık hem de temizlik açısından ihtiyaçlarına cevap bulabilmeleri gerekir-

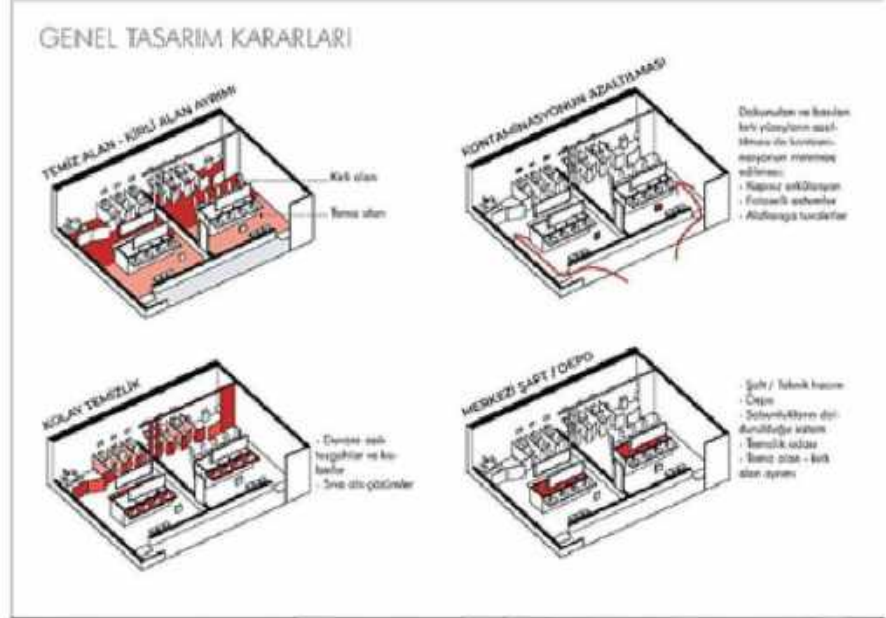
ken, velilerin mevcut şartlardan rahatsız olmalarından dolayı fazla kullanılmaz hale gelmiş olduğunu aktarıyor.

Tasarımda önceliklerinin temasın en aza indirildiği, özellikle mikrop ve bakterilerin bulaşlarını engelleyecek, el yıkamanın öncelikli olacağı bir mekân yaratmak olduğunu dile getiriyor ve ekliyor: "Tuvalet kabinleri haricinde ana mekân giriş ve çıkışlarında teması azaltmak için hiç kapı kullanmadık, günde kaç çocuğun girip çıktığı düşünülünce ana kapı ve kapı kollarına temasın ne kadar yoğun olduğu tahmin bile edilemez."

"Mekân kurgulaması yaparken de ana mekânı ikiye böldük, temiz hava girişini sağladığımız tuvalet kabin alanlarını kirli alan, el yıkama alanlarını ise temiz alan olarak tanımladık. Burada amacımız aslında el yıkamanın hayatın ne kadar içinde olması gereken bir olgu olduğunu göstermekti. Çocuklar tuvalet ihtiyaçları olmadığı zamanlarda da ellerini yıkasınlar ve bunu alışkanlık haline getirsinler istedik. Bu amaçla da mekân kurgulaması yaparken kolay erişilebilir, ferah ve yalın lavabo alanları tasarladık" diyen Feza Ökten Koca, proje tamamlandıktan sonra çocukların tuvalet alanlarını eskisinden çok daha sık kullandığını, hatta sadece ellerini yıkamak için her teneffüs geldiklerini gözlemlediklerini belirtiyor.

Tuvaletlerin fiziksel şartlarının iyileştirilmesinin ve doğru bir kullanım şekli kazandırılmasının tek başına yeterli olmadığını dile getiren mimar, öğretmenlerin teneffüslerde çocuklarla bu alanlarda ilgilenmesinin ve temizlik elemanlarının düzenli ve doğru bir yöntemle mekânı hijyenik tutmasının sürdürülebilir bir proje için önemini vurguluyor.

Pandemi öncesi tasarlanan ve Aralık 2019'da kullanıma açılan Elips Tasarım Mimarlık imzalı pilot okul tuvaleti projesindeki önceliklerinin ne kadar doğru olduğunu pandemi sonrası bir kez daha anladıklarını aktaran Feza Ökten Koca, Covid-19 olsun ya da olmasın toplu kullanım alanlarındaki detayların ve kullanım alışkanlıklarının mikrop ve virüs yayılımındaki önemini tartışılmaz olduğunu şu sözlerle aktarıyor: "Ne yazık ki tüm dünya

bunun önemini çok acı bir şekilde öğrendi. Hemen olmasa da bir şekilde bu pandemi atlatacağız ama önemli olan mecburi olarak alınan önlemlerin kalıcı olmasını sağlamaktır. Nasıl olsa pandemi geçti, eskisi gibi yaşarız dediğimiz takdirde başka virüslerin ortaya çıkmasını, ortaya çıkarsa da korunmayı sağlayamayabiliriz."

"Doğayı ve doğal olanı koruyarak işe başlamalıyız, sadeleşmeliyiz, dünyadaki dengeleri bozacak kararlar almamalıyız, sadece insanların değil, bitki ve hayvanların da yaşadığı bir dünyada yaşadığımızı sürekli hatırlamalı ve alanlarımızı ona göre belirlemeliyiz. Teknolojik olarak 2020'de yaşarken fiziksel koşullarımızı da günün gerektirdiği şartlara getirmeliyiz. Sadece evimizin içinde değil, tüm iç ve dış mekânlarda, başkaları tarafından görünsün ya da görünmesin temizlik ve sağlık önceliğimiz olmalı. Bu, kişinin öz saygısıdır."

Y. Mimar Feza Ökten Koca, temizlik için gerekli şartların üst kurumlar tarafından tüm topluma sağlanması gerektiğini dile getiriyor ve ekliyor: "Önce su ve sabun ile, sonra da ilkökul yıllarından başlayan eğitimle toplumu virüslerden koruyabiliriz. Unutmayalım, çocuklarımıza ilkökulda verdiğimiz temizlik eğitimi ve alışkanlığı, belki de bu konuda çok da duyarlı olmayan evdeki büyüklerinin de değişmesine neden olacaktır. Sadece bir kişiyi eğittiğimizi düşünürken aslından birkaç kişiyi eğitmiş olabiliriz. Alışkanlıklar yayılacaktır."